

Onderstroom

Lucy Clarke

Onderstroom

Vertaald door
Bert Meelker

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 3424 5

© 2015 Lucy Clarke

© 2016 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos *uitgevers*,

Amsterdam en Bert Meelker

Oorspronkelijke titel *The Blue*

Oorspronkelijke uitgever HarperCollins *Publishers*

Omslagontwerp Studio Jan de Boer

Omslagillustratie © Darran Rees / Corbis / Hollandse Hoogte

Foto auteur © James Bowden

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor Thomas Oak, die binnen in mij groeide
terwijl ik aan deze roman schreef.
Mijn leven is zoveel rijker geworden door jou.

PROLOOG

Een drijvend lichaam, de wezenloze ogen gefixeerd op de dreigende hemel. Een katoenen korte broek is donker geworden, de zakken puilen uit van het water. Een shirt bolt op, hecht zich dan aan de roerloze borst. De bloedveeg op de rechterslaap is weggespoeld en heeft een schone, grijzende huid achtergelaten.

Daaronder wemelt de zee van vissen die in grote scholen door het water schieten terwijl vlekjes voedselrijk plankton dansen in het licht. Verder naar beneden doorkruisen melkogige rovers de zonloze diepten waar de zeebodem gegroefd is door het werk van stromingen en waar het bezaaid ligt met brokken koraal zo hard als steen.

Maar boven is alleen een lichaam.

En een zeiljacht.

Aan boord, terwijl blote voeten over het door de zon verweerde dek bewegen, zijn onder de bemanning de eerste sporen van angst merkbaar. In de loop van een paar minuten gaat de toon van de stemmen omhoog, worden de voetstappen gehaast en speuren tegen verrekijkers geperste ogen de horizon af.

Het duurt niet lang voordat het kwetsbare vernis van rust en orde aan boord begint te schilferen in de bries. Als een paar handen het stuurwiel pakt en het schip met de kop in de

wind legt, klappert het zeil en drijft de waarheid al buiten bereik.

I

NU

De kwast glijdt uit Lana's vingers en maakt een draai tijdens zijn val. Hij landt met een klap op de vloer onder de ezel. Spetters blauwe acrylverf hechten zich aan haar enkel.

Lana kijkt niet naar beneden. Ze ziet de spikkels niet die nu de kleine tatoeage van een vleugel op haar enkel sieren. Haar blik blijft strak op de radio in de vensterbank gericht en haar vingers hangen in de lucht alsof ze nog steeds de kwast tegen het doek houdt. Het zilverkleurige metalen apparaat heeft haar volledig in zijn macht terwijl ze zich concentreert op de stem van de nieuwslezer.

'... is honderd zeemijlen voor de noordkust van Nieuw-Zeeland gezonken. Het zeiljacht – The Blue – was naar verluidt acht dagen geleden vertrokken uit Fiji met een vijfkoppige bemanning, onder wie twee Nieuw-Zeelanders. Vanuit het Maritime Rescue Center in de Bay of Islands is een zoek- en reddingsactie op gang gebracht. De kustwacht omschreef de toestand van de zee als gematigd, met windsnelheden tot twintig knopen.'

Lana knippert. Het kost haar moeite om de informatie in zich op te nemen, als was het regen die wegloopt over verschroeiende aarde. Haar blik boort zich in de radio om er meer nieuws uit te kijken, maar de nieuwslezer is al op het volgende onderwerp overgegaan.

Ze draait zich om op haar kruk en brengt een hand naar haar hoofd. Ze voelt de koele zijde van de hoofddoek die het haar uit haar gezicht houdt. Het is acht maanden geleden dat ze – gebruind, op blote voeten en met een rugzak over de schouders – van dat zeiljacht stapte. Ze liep met donkere kringen onder haar ogen langs het strand en keek niet om. Ze kon het niet.

Tijdens haar draai komt ze zichzelf tegen in de hoge spiegel die schuin tegen de muur van haar flat staat. Ze staart: haar gezicht is wit weggetrokken en haar groene ogen staren groot van de vraagtekens naar haar terug. Was Kitty nog steeds aan boord, na al die tijd? Was ze gebleven zelfs nadat Lana was vertrokken? Misschien is ze teruggegaan naar Engeland. Lana probeert haar voor zich te zien in Londen, in de metro, een manuscript in de hand, haar glanzende donkere haar los over haar schouders, rode lippenstift op. Maar het beeld wil niet doorkomen, niet helder. Ze weet dat Kitty het schip niet verlaten zou hebben, want hoe zou een van hen beiden naar huis hebben kunnen gaan na wat er was gebeurd?

Het is acht maanden geleden dat ze elkaar voor het laatst zagen; langer zijn ze sinds het begin van hun vriendschap nog niet van elkaar gescheiden geweest. Ze denkt aan Kitty's ongelezen e-mails in haar inbox. In het begin volgden ze elkaar snel op, toen kwamen de tussenpozen, van een paar dagen tot soms een week. Lana begon zich een voorstelling te maken van de route die het schip volgde langs afgelegen eilanden en ze vroeg zich af wat er aan boord gebeurde, met wie Kitty optrok. Ten slotte, omdat haar hoofd overliep van beelden en fantasieën, hield ze op de mails te lezen. Ze hield op met aan Kitty te denken.

Dan neemt een mooie herinnering bezit van haar gedachten, zo helder als glas. Kitty en zij, elf jaar oud, zitten in kleer-

makerszit op de vloer van haar slaapkamer en vlechten vriendschapsarmbandjes. ‘Deze is voor jou,’ zei Kitty, terwijl ze een smal armbandje omhooghield. Het was gevlochten van turkoois en geel katoen – Lana’s lievelingskleuren. Kitty bond het stevig om Lana’s pols en schoof de knoop met haar tanden op de goede plaats. Toen Kitty zich weer oprichtte, zat er een veegje lipgloss met aardbeienmaak op de binnenkant van Lana’s pols.

Op haar beurt had Lana een roze-met-wit armbandje voor Kitty gemaakt, waarna ze hun polsen tegen elkaar hadden gehouden en elkaar hadden beloofd: vriendinnen voor het leven.

Lana had haar armbandje anderhalf jaar gedragen, tot het was gaan rafelen en verkleurd tot een soort afwaswatergrijs. In bad was het ten slotte geknapt. Ze had het opgevist en aan het handdoekenrek te drogen gehangen. Daarna had ze het in haar spulletjesdoos gelegd, bij de foto van haar moeder.

Vriendinnen voor het leven, waren ze overeengekomen.

Lana’s huid begint te gloeien van schuldgevoelens nu ze zich die gebroken belofte herinnert: zij heeft de banden met Kitty verbroken, zoals je een boeilijn doorsnijdt en een boot naar open zee laat drijven.

Lana wacht wanhopig op een volgend nieuwsbericht. Ze moet horen wat er op zee precies aan de hand is – of de bemanning het reddingsvlot heeft weten te bereiken, of er iemand gewond is geraakt – maar de zender draait een zoetig liedje dat met zacht gitaarwerk haar flat binnenkomt. Ze loopt naar de vensterbank en zet met een driftig gebaar de radio uit.

Ze blijft bij het open raam staan. Buiten is het ochtendlicht ijl en diffuus, een ziltig briesje stroomt de kamer in. Ze richt zich op op haar tenen en tuurt over de boomtoppen tot

waar ze net de zee kan zien. Het is een van de redenen waarom ze deze flat heeft gehuurd, met zijn gebarsten houten vloeren en lawaaiige elektrische kacheltjes, waar ze midden in de Nieuw-Zeelandse winter bijna tegenaan moet kruipen om het een beetje warm te krijgen.

Nu de zomer in aantocht is, is ze blij met de grote ramen die zoveel licht binnenlaten; ze zet haar ezel ervoor om nog wat te kunnen schilderen voordat ze naar haar werk gaat. Ze heeft een soort bestaan voor zichzelf opgebouwd hier, met een baan, een plek om te wonen en een oude auto. Haar dagen mogen dan niet gevuld zijn met vrienden, gelach en rumoer zoals vroeger, maar misschien is het beter zo.

Soms denkt ze aan haar vader die ginds, in Engeland, in zijn saaie rijtjeshuis zijn avonden doorbrengt met de kruiswoordpuzzel of het nieuws op tv – alleen. Na al die jaren van ergernis over zijn bedaagde bestaan ontgaat de ironie van hoe haar leven eenzelfde eenzaam ritme heeft aangenomen als dat van hem haar niet. Om de paar maanden schrijft ze hem – niet meer dan een korte brief om hem te laten weten dat ze nog leeft – maar nooit vermeldt ze haar adres. Daar is ze nog altijd niet aan toe.

Lana was acht maanden geleden in Nieuw-Zeeland aangekomen en zo uit het vliegtuig – rillend in een zongebleeke katoenen jurk, haar haar in ziltige klitten los over haar schouders – de invallende herfst tegemoet gestapt. Ze had een rugzak bij zich en nog vijfhonderd dollar spaargeld over.

Die eerste nacht had ze doorgebracht in een hostel in Auckland. Ze had met haar ogen dicht in een stapelbed gelegen en gewacht tot dat zou gaan wiegen en schudden. Als er iemand haar slaapzaal was binnengekomen die een hand op haar schouder had gelegd en had gevraagd: ‘Gaat het? Is er iets gebeurd?’ zou ze het verteld hebben – zou ze alles verteld hebben. Over de rugzak die over de reling van het jacht was

gegooid en als een lijk op de golven was weggedreven. Over hoe de horizon zich kromt en schommelt als hij niet door land doorsneden wordt. Over de rode sarong op de vloer van de hut, zacht onder haar voeten. Over een kus in een kalksteengrot. Over hoe je naar je beste vriendin kunt kijken zonder haar nog te herkennen. Maar niemand had haar iets gevraagd. En terwijl de minuten zich aaneenregen tot uren en de uren de nacht vulden, had Lana die herinneringen stuk voor stuk ergens weggestopt en verzegeld.

De volgende ochtend vroeg had ze het zout van haar huid gedoucht. Ze had het water lang en hard laten stromen en zich verwonderd over de schijnbaar onuitputtelijke voorraad ervan. Toen had ze haar jurk aangetrokken, haar rugzak omgedaan en was gaan lopen. De rubberen V van haar slippers schuurde tussen haar tenen; ze had weken op blote voeten gelopen. Bij een café had ze een ontbijt en koffie besteld. Terwijl ze de zoutige bagel met ham en ei naar binnen werkte stopte er een auto met een surfboard op het dak. Tegen de achterraut was een handgeschreven briefje getapet met de boodschap: TE KOOP. \$500. Lana was opgestaan van haar tafeltje en had de eigenaar van de auto, een jonge Spanjaard wiens visum over twee dagen zou verlopen, gevraagd of hij akkoord zou gaan met driehonderd dollar. Als ze hem eerst bij het vliegveld wilde afzetten had ze een deal, zei hij.

Daarna was ze naar het noorden gereden, zonder kaart, zonder plan en zonder bijrijder. Het was vreemd om na zo'n lange tijd weer achter het stuur van een auto te zitten: ze bleef de bochten maar te scherp nemen, gewend als ze was aan het stuurwiel aan boord van het schip. De snelheid en het gemak van het reizen over de weg brachten haar zo van haar stuk dat ze alle raampjes naar beneden draaide om de wind in haar gezicht te voelen.

Tijdens die eerste rit door Nieuw-Zeeland was ze langs

verstilde donkere meren, eindeloos golvende wijngaarden en duizelingwekkende hellingen gekomen, tot ze ten slotte de kust bereikte. Toen was ze gestopt op een grindweg die uitkeek over een baai. Ze had de auto met de neus naar de zee geparkeerd en gekeken hoe de golven over het strand rolden. Toen de zon in zee was verdwenen had ze zich op de achterbank geïnstalleerd, de slaapzak uit haar rugzak getrokken, zich erin gewurmd en was gaan liggen, met haar hoofd tegen het portier gepropt.

Als iemand haar had gevraagd: ‘Waarom Nieuw-Zeeland?’ had ze kunnen antwoorden dat ze daar altijd al heen had gewild, maar dat zou lang niet het hele verhaal zijn geweest.

De waarheid was dat Lana altijd had geweten dat de boot uiteindelijk hier zou terugkeren, net als ze had geweten dat Nieuw-Zeeland de plek was waar hij vandaan kwam. Misschien had ze eigenlijk al die maanden gewacht omdat, hoe ze ook haar best deed om te vergeten, ze er nog steeds niet aan toe was om The Blue los te laten.

TOEN

Lana vond het schetsboek achter in het stalletje, weggestopt tussen zakken cashewnoten en een stapel zonnehoeden. Ze trok het voorzichtig van de plank en veegde het laagje stof van het omslag. De pagina's waren dunner dan ze graag gewild zou hebben, maar ze waren tenminste helder, fris wit. Ze nam het mee naar de toonbank, waar een Filipijnse jongen een rij scheve tanden bloot grijnsde terwijl hij de prijs opzocht.

'Kunstenaar?' vroeg hij.

Ze stond op het punt om nee te zeggen, toen ze glimlachte en in een opwelling antwoordde: 'Ja. Kunstenaar.' Waarom ook niet? Ze was op reis, niemand die haar kende, behalve Kitty. Ze kon zijn wie ze maar wilde.

Met het schetsboek onder haar arm verliet ze de schemering van het stalletje. Het was druk op straat, de hitte van de dag had zich opgestapeld in het wegdek, dat warmte en stof leek uit te stralen. Haar donkerblonde haar zat in een slordige knot boven op haar hoofd, en met de bovenkant van haar arm veegde ze het laagje zweet van haar voorhoofd. De hitte in de Filipijnen was als een muur, statisch en zwaar, zowel overdag als 's nachts.

Ze slingerde zich door de menigte, schampte een man die midden op de stoep stond en met een strooien waaier de

kooltjes van een barbecue aanjoeg. Rook en een branderig aroma verspreidden zich in de lucht.

Een stukje verderop stond voor een stalletje een diesele-generator te ronken. Lana voelde de hitte van de uitlaatgassen tegen haar blote benen. Ze ontweek twee gestapelde kratten met flessen en zocht vervolgens haar weg over een landkaart van barsten en scheuren in het beton. De stalletjes stelden haar wat teleur, ze had zich voorgesteld ertussendoor te slenteren en jurkjes met vreemde prints of interessante, ambachtelijk gemaakte sieraden tegen te komen, maar in de meeste stalletjes lagen dezelfde saaie T-shirts en sarongs.

Aan de overkant van de straat haastte zich een Filipijns jongetje voort met een jonge haan op de arm, een hond met de dop van een kokosnoot in zijn bek draafde achter hem aan. Even voorbij de jongen, in de rij bij de bakker, zag ze Kitty, haar donkere haar over haar ene schouder. Op de rug gezien had ze haast door kunnen gaan voor een Filipijnse, met haar ranke figuur en haar diep gebruinde huid. Ze was in gesprek met een oudere, licht gebogen man die moest lachen om iets wat ze vertelde. Kitty had een geweldig talent om, waar ze ook waren, vrienden te maken en onbekenden met haar onuitputtelijke voorraad verhalen en vragen tot een gesprek te verleiden.

Te midden van de wervelende menigte hield Lana haar pas in om over te steken naar Kitty. Terwijl ze stond te wachten op een opening in de lange stroom bontgekleurde driewielers, kwam de zoete, gistachtige geur van brood haar op een warme luchtstroom tegemoet. Er waren geen auto's in Norrappi, alleen driewielers, die zwenkend, racend en toeterend hun weg zochten door de straten. Ze deden haar denken aan de tuktuks in Bangkok, die ze kende van foto's, met hun beschilderde metalen zijspannen.

Aan de overkant was plotseling tumult ontstaan. De jon-

gen met de haan slaakte een schrille kreet van schrik toen het dier zich uit zijn greep losmaakte en er over de weg vandoor ging. Een tegemoetkomende driewieler moest met gierende remmen uitwijken, en de passagier – een jonge westerse man met een grote koptelefoon op – werd van zijn plaats naar de andere kant van het voertuig geslingerd, dat daardoor nog verder uit koers raakte.

De driewieler schoot de stoep op, botste frontaal tegen een vleesrooster en sleurde dat onder een hels kabaal van metaal over beton mee in de richting van Lana. Overweldigd door de uitbarsting van chaos was ze niet in staat op tijd uit te wijken, waardoor het rooster haar voet raakte en onder haar vandaan trok.

Plotseling kwam de grond tollend op haar af en vlogen haar tas en schetsboek door de lucht. Ze voelde de klap van het beton tegen haar handpalmen, de zijkant van haar knie en haar enkel. Haar neus vulde zich met gruis en stof. Onder haar gonsde het beton van de hitte.

Er volgde meer geschreeuw en toen ze haar hoofd oprichtte zag ze de jongen naar de haan graaien. Hij kreeg een vuist vol staartveren te pakken, trok het krijsende beest naar zich toe en klemde het ruw in zijn beide armen. De driewieler stond nu lukraak geparkeerd langs de kant van de weg en de chauffeur mepte de jongen op het hoofd en schold hem demonstratief de huid vol.

Lana knipperde met haar ogen en richtte haar blik op de grond. Ze moest overeind zien te komen, maar ze scheen niet in staat zichzelf in beweging te krijgen. Ze wist dat haar spullen ergens naast haar moesten liggen, het smettelose schetsboek opengeslagen in het vuil.

Terwijl ze daar lag hurkte er een jonge man in een felgekleurd T-shirt neer die haar bezittingen oprapte. Hij kwam naar haar toe, wapperde het stof van de pagina's en vroeg: 'Gaat het?'

‘Ja,’ zei ze, terwijl ze zich ten slotte oprichtte. Ze voelde zich duizelig; ze betastte haar voorhoofd met haar vingertoppen.

‘Kom,’ zei hij, en hij pakte haar bij een elleboog om haar voorzichtig overeind te helpen.

Eenmaal overeind liet hij Lana niet meteen los maar draaide hij zich met zijn rug naar de menigte om haar de ruimte te geven haar evenwicht te hervinden. Haar enkel klopte pijnlijk en toen ze keek zag ze een beginnende bloeding net boven het gewricht.

‘Ik zat in de driewieler. De chauffeur probeerde de haan te ontwijken, maar...’ Hij zweeg, keek haar opnieuw aan. Uit de koptelefoon om zijn nek klonk flauw de beat van zijn muziek. ‘Weet je zeker dat het goed gaat?’

‘Het gaat prima...’

‘Lana! Jezus!’ Kitty baande zich een weg door de mensenstroom, haar zonnebril schuin op haar voorhoofd, een tas die stuiterde op haar heup. Toen ze bij Lana was viel ze haar om de hals. ‘Ik hoorde het lawaai. Zag jou! Ben je gewond? Hoe erg is het?’ Kitty hield Lana aan haar bovenarmen van zich af en nam haar snel op. ‘Je enkel. Hij bloedt.’

‘Komt wel goed,’ zei Lana, die het liefst zo snel mogelijk even ergens wilde gaan zitten. Ze deed een halfslachtige poging het stof van haar kleren te kloppen.

‘Dit is van jou, dacht ik,’ zei de onbekende, die Lana’s spullen naar haar ophield.

Lana bedankte hem.

‘En voorzichtig, hè?’

Toen ze zich omdraaide om weg te lopen was het net of haar gezichtsveld begon te tollen. Alles leek luidruchtiger en dichterbij: claxons, stemmen die ratelden in het Tagalog, het tikken van een hamer op metaal. Ze was zich bewust van het warme stroompje bloed dat over haar voet liep, een gevoel

dat haar bijna deed kokhalzen. Mensen gleden langs haar heen, geuren van waspoeder, voedsel en zweet stegen op van hun huid. Gewoon lopen. Langzaam. Zorg dat je deze straat uit komt.

Maar al lopend voelden haar benen wankel en leek haar evenwicht te haperen. Ze stak een hand uit naar iets stevigs om tegen te leunen, maar greep in het niets.

‘O, shit!’ hoorde ze Kitty roepen. Haar stem leek van ver te komen.

Toen was daar die man, aan Lana’s andere zij, die haar bij haar bovenarm pakte en steun gaf. ‘Kijk,’ zei hij kalm. ‘We hebben je vast.’

Ze leidden haar door de straat en via een nauwe doorgang tussen twee stalletjes naar een beschaduwde steeg. Er scharrelden kippen rond, gebleekt wasgoed hing stijf te drogen in de hitte. Een oudere vrouw met een leeg bord voor zich zat hen met melkachtig bruine ogen aan te kijken.

Hij ging linksaf en nam een gammel bruggetje over een soort sloot naar waar de weg leek dood te lopen op de rotsen. ‘Daar is het al.’

Uit een opening tussen de rotsen verscheen een groepje reizigers. Ze hadden het hoogste woord en lachten en sloegen elkaar op de schouders. Lana liep in de richting waaruit ze gekomen waren, langzaam strompelend door de smalle stenen doorgang.

Ten slotte stond ze boven aan een betonnen trap die zorgvuldig was ingelegd met honderden witte kiezelstenen. Beneden ontwaarde ze een bar. Het gebouwtje stond op palen in het water, de open zijkanten keken vrij uit op de al zachter wordende blauwe lucht, en bijna alles wat ze zag was gemaakt van bamboe of drijfhout. Rugzaktoeristen in T-shirt en korte broek, zomerjurkjes en kleurrijke topjes hingen lui

onderuit in lage stoelen of op kussens op de vloer en speelden kaart, rookten en praatten. Twee meisjes zaten bij de open wand een biertje te drinken, hun gebruikte benen bunge-lend boven het water. De beat van de muziek bonsde door de ruimte en vermengde zich met stemmen en gelach.

De man vond een plekje voor hen aan het water, waar een koel briesje naar binnen waaide. Lana legde haar schetsboek op tafel en liet zich in een van de brede houten stoelen zakken, waarvan de zitting maar amper boven de vloer uitkwam. Ze strekte haar benen voor zich uit, blij om haar enkel te kunnen ontlasten.

‘Ik ga wat ijs halen,’ zei Kitty, ‘en iets te drinken. Lana, jij moet iets medicinaals hebben.’ Ze wendde zich tot de man en vroeg: ‘Bier?’

Hij hield zijn hand op en zei: ‘Gaan jullie je gang maar. Ik red me wel. Ik heb hier zo meteen afgesproken met een paar vrienden.’

‘Eentje dan, heel snel – om je te bedanken,’ drong Kitty aan.

Hij aarzelde een ogenblik, haalde zijn schouders op en zei: ‘Ach ja, waarom ook niet?’

Hij stelde zich voor als Denny, en toen Kitty naar de bar liep vertelde hij Lana dat hij uit Nieuw-Zeeland kwam. Zijn huid was door de zon egaal goudbruin gekleurd, zodat zijn lichtblauwe ogen extra uitkwamen, en zijn haar – een dichte laag korte, strogele krullen – leek recht omhoog te groeien. Ze stelde zich voor dat het verend zou aanvoelen als je het aanraakte.

Hij nam zijn koptelefoon van zijn nek en legde die naast haar schetsboek op de tafel. ‘Teken je?’

‘Een beetje,’ antwoordde ze.

‘Wat voor soort dingen?’

‘Och, van alles eigenlijk. Wat me maar raakt.’